

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič 2.— Din, do 100 vrst 2.50 Din, večji inserati petič vrsta 4.— Din; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 2.— Din. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. »Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din.

Upravništvo: Knaifova ulica šte. 5, pritličje. — Telefon šte. 304.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo: Knaifova ulica šte. 5, I. nadstropje. — Telefon šte. 34.

Dr. Otokar Rybař

Sinoči ob 7. je v Beogradu umrl pooblašeni poslanik in minister dr. Otokar Rybař.

Dr. Rybařovo stanje, o katerem so se zdravniki še včeraj zjutraj izražali skrajno optimistično, se je tekom dneva obrnilo na slabše in zvečer končalo s katastrofo. Ob 19. je naš veliki in zaslužni rojak umrl v krogu svoje rodbine. Ni Slovenca in ne inteligentnega Jugoslovana, ki bi mu bilo ime dr. Otokarja Rybařa neznano. Tako odlično vlogo je igral pred vojno in po preobrtu v našem narodnem življenju, da ga ne bo mogel preiti nihče, ki bo sestavljal našo zgodovino, in vrzel, ki jo je zapustil njegov odhod v večnost, bo ostala še dolgo nezapolnjena.

Pred vojno je bil dr. Rybař vodja primorskih Slovencev, ki jih je zastopal dolga leta v raznih javnih korporacijah, zlasti tudi v dunajskem državnem zboru. V spretnem, a trdnem boju z vlado in njenimi protežiranci, primorskimi Italijani, na drugi strani pa z vztrajnim podrobnim delom med prebivalstvom je zavojeval postojanko za postojanko. Skoro čudežni napredek Jugoslovenstva v Primorju je vedno znova presenečal in plašil Dunaj, Nemce in Italijane. Ob enem pa bil bodril in bleščoč, nado vzbujajoč vzgljed za druge, v obupnem narodnem boju, že tu in tam malodušne slovenske pokrajine. Ta divna perioda v zgodovini naših narodnih bojev je v veliki meri plod dela dr. Rybařa, ki so mu stali ob strani dr. Slavik, dr. Wilfan in drugi požrtvovalni narodni delavci.

Vojna, ki je prinesla drugim delom Jugoslovenov toli željeno osvoboditev, in prokleti italijanski pohlep sta na mali uničila njih življensko delo ter pahnila primorsko Jugoslovenstvo v suženstvo. Še neprimerno huje od avstrijskega. Dr. Rybař se je obupno boril na mirovni konferenci v Parizu, da bi rešil kar največ našega življa, a razmere so bile močnejše od njega. Njegova borba pa mu je nakopala smrtno sovraštvo fašizma in ni mogel več misliti na to, da se povrne v svoj ljubljani Trst, ki bi danes še bolj kakor nekdaj potreboval njegovih zmožnosti.

Tako je ostal v Jugoslaviji. Ni se mogel živeti v naše politične razmere, ki so se kmalu razvile v brezobzirno strankarsko borbo in niso bile v skladu z njegovim čustvovanjem. Tako se je umaknil iz politike in se posvetil popolnoma državi kot celoti. Upravičeno je zaslovel kot prvi strokovnjak v zamahtanem kompleksu mednarodnih pogodb, ki jih je poznal kakor nihče drugi. Njegove zmožnosti in njegova izkušnja, pridobljena v desetletjih bojih z dunajsko vlado in tržaškimi italijanskimi motogletarji na vročih tleh pariške mirovne konference, so ga usposobile za odličnega diplomata in državnika. Kot minister in poslanik je dr. Rybař tako dobro vodil oddelek za mednarodne pogodbe v znanem ministrstvu, da so ga morale upoštevati vse vlade zadnjih let, kar pri naših razmerah več govori kakor cele knjige. Znanje ministrstva mu bo zelo težko našlo primerne naslednika, zlasti ker ga je smrt izrgala sredi iz dela.

Javnost v vsej državi obžaluje mnogo prerano smrt narodnega borca in graditelja močne Jugoslavije. Iskreno sočustvuje s pokojnikovo rodbino, ki jo je zadel tako hud udarec, dr. Otokarja Rybařa pa se bo spominjala vedno z ljubljani in hvaležnostjo.

Iz pokojnikovega življenja

Pokojni dr. Otokar Rybař je bil po svojem očetu češkega pokolenja, mati Emilia roj. Mahorič, pa je bila Slovenka iz Divače. Otokar Rybař je bil rojen dne 12. septembra 1865 v Postojni, od koder pa se je rodbina kmalu potem preselila na Dunaj, kjer se je mladi Otokar tudi šolal. Kljub temu pa je bil vzgojen v odločno narodnem duhu in kot vseučilišnik je bil član raznih slovenskih društev: »Slovenije«, »Slovenskega pevskega društva« in »Češkega Sokola«.

Po dovršenih pravnih študijah ga je vleklo nazaj v rodne kraje. Leta 1888. je vstopil kot pravni praktikant pri deželnem sodišču v Trstu. Takoj je aktivno posegel v narodne boje, bil odbornik raznih slovenskih društev v Trstu ter se udeleževal tudi na političnem polju. Leta 1890. je odšel v Pariz, leta 1892. pa se preselil v Sezano, kjer je ostal tri leta. Bil je takoj po svojem prihodu izvoljen v občinski svet in goriška narodna stranka ga je kandidirala tudi v deželni zbor, vendar pa radi raznih vladnih mahinacij ni prodril. Ko je položil odvetniški izpit, se je leta 1895. naselil kot

tretji slovenski odvetnik v Trstu. V tej dobi pričel njegovo veliko delo na narodnem polju. Postal je kmalu duša narodnega življenja tržaških Slovencev. Ustanavljal je nova društva, organiziral razne humanitarne akcije ter deloval na narodni probudi Slovencev in Hrvatov v mestu in okolici. Njegova zasluga je, da so Slovenci že par let pozneje dosegli pri volitvah presenetljive uspehe. Leta 1900. je bil izvoljen v tržaški občinski svet, katerega član je bil do prevrata. Leta 1901. je nastopil kot državnozbornski kandidat ter je prišel v ožjo volitev z italijanskim kandidatom. Tokrat sicer še ni prodril, toda slovenski glasovi so silno narasli. Ko se je šest let pozneje uvedla splošna volilna pravica, je bil dr. Rybař izvoljen v dunajski parlament, kateremu je pripadal vse do prevrata. Njegovo delovanje v dunajskem parlamentu je prineslo Slovincem marsikak uspeh. Posebno živo se je zavzemal za slovensko šolstvo ter za enakopravnost slovenskega jezika v državnih uradih. Bil je član različnih odsekov, kjer je vedno in povsod zastavljal svojo besedo za naše interese.

Kljub svoji vsestranski zaposlenosti pa se je tudi še nadalje z vso vmeno posvečal organizatornemu delu doma. Ustanavljal je po Istri in Goriški hranilnice, stavbe za druge ter delavske organizacije. Skozi dolgo vrsto let je bil podstarosta Slovenske sokolske zveze in nekaj časa tudi odbornik Slovenskega sokolskega Saveza.

Ob izbruhu vojne z Italijo je bil dr. Rybař kljub svojim 50. letom poklican k vojakom in takoj odposlan na fronto. Izdano je bilo celo povelje, naj se ga pošlje na »interesantno« mesto. Mislijo je bilo seveda tako mesto, od koder se ne bo nikoli več vrnil. Toda usoda je sklenila drugače. Na fronti je obolel, nakar so ga perivali po raznih garnizijah v tujini, samo v kraje svoječasnega narodnega delovanja ni smel. Sebe, ko je bil sklican v državni zbor, je lahko zopet selek vojaško sukno ter se posvetil zopet narodnemu delu. V parlamentu se je živo udeleževal osvobodilne akcije ter sodeloval pri sestavi znane majniške deklaracije.

V preobratnih dneh je dr. Rybař posvetil vse svoje sile in bogate izkušnje narodni stvari. Bil je član tržaškega Narodnega sveta in nato tudi Narodnega Veča v Zagrebu, kjer se je odločno izjavil za ujedinitelj. V decembru 1918. je bil določen za delegata na pariški mirovni konferenci. Italijani so se dobro zavedali, kaj pomeni njegov nastop pri mirovni pogodbi, radi česar so mu poskušali preprečiti prehod čez demarkacijsko črto. V noči se je moral prehiteno pripravi in se je vrnil v Pariz, kjer je ostal do julija 1920. Fašisti so se maščevali nad njim na ta način, da so mu razdeljali pisarno v Trstu, izropali njegovo bogato knjižnico ter grozili, da mu umore tudi rodbino. Videč, da se ne more več povrniti v Trst, je preselil svojo rodbino na Bled, del pohištva pa ima še danes shranjenega v Trstu. Posvetil se je popolnoma Jugoslaviji in bil naš delegat na skoraj vseh važnejših konferencah, kjer so se sklepale politične mednarodne pogodbe. Leta 1922. je bil definitivno prevzet v državno službo ter je kot pooblašeni minister in poslanik stopil na čelo enega najvažnejših oddelkov znanega ministrstva, oddelka za mednarodne pogodbe. S svojim temeljitim znanjem, s svojo sposobnostjo in neustrašivostjo delavnosti si je stekel za narod in državo neveljavih zaslug.

Osebuje je bil dr. Rybař prijazen in simpatičen in je radi tega užival simpatije in spoštovanje po vsej državi. Bil je na glasu kot izborni govornik. Svoji družini je bil dober oče. Poročen je bil z gospo Inko, roj. Kastelicevo, iz znane istrske narodne rodbine. Živel je v najsrečnejšem zakoncu, iz katerega se mu je rodilo šest otrok. Najstarejši sin dr. Vladimir Rybař je stopil v diplomatsko službo ter je sedaj tajnik našega poslaništva v Parizu, sin Miloš je uradnik Narodne banke v Ljubljani, Milan pa bančni uradnik v Beogradu. Rybařeva rodbina stanuje zadnja leta trajno v Beogradu.

POLJSKO ODLIKOVANJE PROMETNEGA MINISTRA

Beograd, 13. januarja. Poljski poslanik na našem dvoru Okenski je izročil generalu Petru Pešiču in ministru saobračaja generalu Svetislavu Milosavljeviću visoka poljska odlikovanja. General Pešič je odlikovan s poljskim redom Polonia restituta I. stopnje, minister Milosavljević pa z istim redom II. stopnje.

Po smrti dr. Rybařa

Pokojnikove zadnje ure. — Globok vtis smrti v Beogradu. — Sožalje diplomatskega zbora. — Pogreb bo v soboto dopoldne.

Beograd, 13. decembra. Dočim se je bolezen dr. Rybařa predvčerajšnjim obrnila na bolje in je bilo upanje, da jo bo prebolel, se je njegovo zdravstveno stanje včeraj zjutraj nenadoma poslabšalo. Zastrupljenje krvi, ki se je pridružil pljučnici, je postalo usodopolno. Bolnik je izgubil zavest, padel v agonijo, ki je včeraj trajala ves dan. Zvečer ob 7. je mirno izdihnil. Ob smrtni postelji je bila zbrana vsa njegova rodbina.

Vest o smrti dr. Rybařa se je bliskovito raznesla po vsem mestu ter vzbudila povsod odkrito obžalovanje. V političnih krogih se zlasti naglašuje izguba, ki je zadela z njegovo smrtjo zunanje ministrstvo, kjer je vžival pokojnik nemojano spoštovanje. Kot uradnik-strokovnjak je bil eden glavnih stebrov naše zunanje politike in diplomatske službe.

Beograd, 13. januarja. Smrt po

slanika dr. Otokarja Rybařa je napravila v vseh političnih in diplomatskih krogih globok vtis. Listi posvečajo pokojnemu dolge spominske članke, v katerih naglašajo izredne diplomatske sposobnosti pokojnika ter poudarjajo njegovo popolnoma našemu narodu in našim nacionalnim idealom posvečeno življenjsko delo.

V ministrstvu zunanjih poslov se je danes dopoldne zglasil ves diplomatski zbor ter izrekel zunanjemu ministru sožalje na izgubi poslanika dr. Rybařa. Truplo dr. Rybařa je bilo danes dopoldne prenešeno v kapelico katoliške cerkve. Svečan pogreb je določen za soboto ob 10. dopoldne. V imenu našega diplomatskega zbora se bo po cerkvenih pogrebnih opravilih poslovil od pokojnika naš poslanik v Varšavi, Ljuba Nešić.

Vladne težkoče s proračunom

Huda kritika v finančnem odboru. — Znižanje poslaniških dnevnih. — Predsednik finančnega odbora dvomi o pravočasnem sprejemu — proračuna. — Vladni volilni teror.

Beograd, 13. januarja. Včeraj popoldne je pričela v finančnem odboru specialna proračunska debata. Na dnevnem redu je bil proračun vrhovne državne uprave, pokojnin in državnih dolgov. Ob otvoritvi se je protestiral poslanec Kojić, ker ni bil navzeč ministrski predsednik, dasi je na dnevnem redu njegov proračun. Seja je bila radi tega prekinjena ter se je nadaljevala šele, ko je prišel g. Uzunović. Predsednik Narodne skupščine Trifković je protestiral zoper znižanje proračuna za Narodno skupščino. Posl. Demetrović je ostro kritiziral proračun vrhovne uprave in še posebej vladno postopanje z uradništvom ter nesmotreno reduciranje.

Odgovarjal mu je ministrski predsednik Uzunović, češ da je njegova kritika preveč pesimistična. Vlada hoče izvesti temeljito redukcijo ministrstev in uradništva ter doseči realen proračun in izenačenje davkov.

Nato je govoril še poslanec Smodej, nakar sta poslancata Popović in Demetrović predlagala, da se kronski upokojenci prevedejo s 1. aprila 1927 na dinarske pokojnine. Seja je bila nato zaključena in se nadaljuje danes popoldne.

Beograd, 13. januarja. Vladna večina finančnega odbora je danes dopoldne razpravljala o predlogih in izpremembah k predloženemu državnemu proračunu, ki pride na popoldanski seji na dnevni red.

Parlamentarni klubi so prejeli zadnje dni več poročil o terorju, ki ga izvajajo oblasti radi predstojećih oblatnih volitev. — Poslanec Davidovičeve

tranke, Grol, je izročil notranjemu ministru pismen protest, v katerem navaja podatke o strahovitem terorju v Backi.

Češkoslovaški poslanik Šeba je obiskal predsednika Narodne skupščine Marko Trifkovića radi predstojećega odhoda jugoslovenskih parlamentarcev na Češkoslovaško. Jugoslovenski parlamentarci odpotujejo na Češkoslovaško v prvi polovici februarja ter se tam sestanejo s češkoslovaškimi parlamentarci radi podrobnega proučevanja in sklepov o bodočem kulturnem in gospodarskem sodelovanju med Jugoslavijo in Češkoslovaško.

Zunanji minister dr. Ninko Perić odpotuje jutri v Šabac.

Beograd, 13. januarja. Na včerajšnjem sestanku večine finančnega odbora je bilo v načelu sklenjeno, da se bodo zmanjšale poslaniške dnevnice, da se na ta način prične s štednjo najprvo pri narodnih poslancih. Postavka materialnih izdatkov Narodne skupščine je bila zmanjšana za pol milijona.

Predsednik finančnega odbora je izjavil novinarjem, da so tudi mnogi radikali za zmanjšanje dispozičnih fondov. V nadaljnjem razgovoru z novinarji je dr. Radmić izjavil:

«Z budžetom bomo imeli še mnogo muke. Ne vem, ali bomo mogli ugoditi vsem zahtevam. Tudi ne vem, ali bomo lahko gotovi v odboru do 1. februarja, kakor predpisuje poslovnik.»

Nato je neki novinar pripomnil: «Vidite, ako ni Pašića, je težko sprejeti tudi proračun.» Dr. Radonić je odvrnil: «Tako je, nekdo mora vedno zapovedovati!»

Italija resno ogroža svetovni mir

Italijanske intrige v angleški luči. — Mussolini hoče obnoviti predvojno Madžarsko in ji postaviti nadvojvodo Albrehta za kralja. — Italija spletkari tudi v Varšavi.

London, 13. januarja. Angleški listi prinašajo dalje članke povodom Bethlenovega potovanja v Rim. Listi menijo, da se bo pri tej priliki razum vprašanja madžarskega izhoda na morje rešilo tudi kraljevskega vprašanje in da bo nadvojvoda Albrecht postal madžarski kralj. Istočasno bo sklenjena pogodba o italijansko-madžarskem prijateljstvu.

Diplomatični poročevalci »Daily Telegrapha«, ki ima zelo dobre stike z italijanskimi diplomatičnimi krogi, trdi, da pomeni potovanje grofa Bethlena v Rim nov poraz francoske politike na vzhodu. Francoska politika je v zadnjem času napela vse sile, da doseže zblizanje med Madžarsko in Poljsko in da na ta način ustanovi Franciji prijazen in prijateljski blok v Srednji Evropi, pojačan z Jugoslavijo. Francija uvideva, da je Češkoslovaška sama zase vojaško preslaba in da je njen geografski položaj zelo nesrečen. Te francoske nade so se sedaj izjalovile. Ni izključeno, da bo Italija s pomočjo Rumunije in na temelju tradicionalnih odnosov med Madžarsko in Poljsko pridobila Poljsko za svoj načrt, ki bo radi nemške nevarnosti morda panj pristala. Italijanski načrt meri za tem, da odcepi Slovaško od Češke in da vzpostavi na ta način skupne madžarsko-poljske meje. Na ta način bi Jugoslavija zašla v veliko nevarnost in bi bila od vseh strani obkrožena.

«Daily Mail» trdi v poročilu o predstojećem sestanku med Mussolinijem in Bethlenom, da bo poskušal Bethlen pridobiti Italijo za restavracijo madžarskega kraljevstva. Predsednik madžarske vlade smatra, da je prišel čas, da se razloži vprašanje kraljevstva. Najpogostejša rešitev pa bi obstajala v tem, da se nadvojvoda Albrecht oženi s kako italijansko ali rumunsko princezino.

«Manchester Gazette» piše, da hoče Italija izolirati kraljevino SHS in podpisati z Madžarsko enak pakt, kakor ga je podpisala z Albanijo.

Chaplin izginil

Newyork, 13. januarja. Odkar je Chaplinova žena vložila tožbo za ločitev zakona, je Chaplin neznan kam izginil. Vse naslednje in iskanje je ostalo brez uspeha. Sodišče bo prisiljeno, da imenuje upravnika za njegovo premoženje, ki ga cenijo na 16 milijonov dolarjev. Žena zahteva odškodnino 7 milijonov dolarjev, ki jih bo po obstoječih zakonih prejela, čim zmagava v tožbi za ločitev zakona.

RUSIJA IN LITVA

Riga, 13. januarja. Sovjetska vlada je prekinila vse zveze in diplomatske odnose z Litvo in je odpoklicala svojega predstavnika iz Kovna.

Novi Radićevi neuspeli v Dalmaciji

Neprijeten sprejem na Visu.

Split, 13. januarja. Stepan Radić, ki je penočil v Splitu, je včeraj odplul na državni motorni ladi, ki mu jo je stavila na razpolago finančna oblast, na otok Vis. Stepan Radića je spremljal minister trgovine in industrije dr. Krajač. V Komizi so pričakovali Stepana Radića hrvatski Sokoli in pristasi HSS. Ko so ga ti pozdravljali, so pričeli nasprotniki žvižgati, protestirati in klicati proti Radiću. Večina je klicala »Živio kralj! Živela Jugoslavija! Živel Davidović! Živel Pribežević! Šišati je bilo tudi druge prav ostre klice proti Stepanu Radiću. Minister trgovine dr. Krajač je zapovedal žandarmeriji, naj odstrani nasprotnike, na kar je ostalo na mestu zborovanja samo 40 pristavov HSS, ki so komaj sledili očitno razburjenemu in vznevoljenemu Radiću. Za razpoloženje, ki vlada v Dalmaciji proti Stepanu Radiću, je značilno, da je bil avto Stepana Radića zadnje dni ni več krajih obmetan z gnilimi juji in kamenjem.

PRAVILNIK O ŽELEZNIŠKIH UGODNOSTIH

Beograd, 13. januarja. Danes dopoldne se je vršila seja ministrskega sveta, je bila posvečena resornim vprašanjem ministrstva saobračaja. Ministrski svet je odobril pravilnik o brezplačnih železniških kartah in drugih železniških ugodnostih, kakor ga je predlagal minister saobračaja. V bodeč bo minister saobračaja predlagal predsedniku vlade, da odobri vsako na področje izdano brezplačno karto.

Pestra ljubljanska kronika

Lansko leto je neli inozemec v Mariboru ogoljufal več trafikantov na ta način, da je zahteval za večjo vsoto kolekov, ki mu jih je trafikant moral vsakokrat zaviti v kuverto. Spravil je kuverto s kolki v svojo aktovko, nato pa se delal, kot da nima denarja pri sebi ter vrnil kuverto s koleki, češ da se kmalu vrne z denarjem. Ker ga je dolgo ni bilo nazaj in so tudi druge stranke zahtevale kolke, je trafikant nazadnje odprl kuverto. Mesto kolekov pa je našel v njej samo narezan ničvreden papir. Goljuf je namreč že imel pripravljeno to kuverto v svoji aktovki, s koleki pa jo je pobrisal. Na ta način je ogoljufal tekom enega popoldneva kar tri trafikante za skupni znesek nad 5000 Din. Še le koncem lanskega leta so ga izsledili v Inomostu. Pravi, da se po se Ivan Spies ter ga je rodil iz Avstrije. V Inomostu je bil osumljen, da je izvršil neki roparski napad. Da bi dokazal svoj alibi, pripoveduje, da je v času, ko je bil izvršen predmetni napad, prodajal v Mariboru prigolufane kolke v Ljubljani in sicer v raznih trafikah ob Ljubljani. Policija v Inomostu se je sedaj obrnila na ljubljansko policijo, da ta izvede preiskavo, ali odgovarjajo te navedbe resnici.

Napisi na ploščah

prevlečeni z radio-tinkturo, morejo se čitati tudi ponoči. — En primer.

Borzna poročila

ZAGREBSKA BORZA

Devize: Amsterdam 22.77—22.83, Dunaj 798.50—801.50, Berlin 13.485—13.515, Italija 244.38—246.38, London 275.40—276.20, Newyork ček 56.65—56.85, Paris 224.50—226.50, Praga 167.80—168.50, Curih 10.9425—10.9725. — Valute: lira 239.50—241.50, dolar 55.95—56.15.

Efekt: Hipotekarna banka 59.5—60, Praštediona 890—895, Trboveljska 365—367.5, Union paromlin 300—0, Vevče 120—0.

INOZEMSKÉ BORZE.

— Curih: Beograd 9.125, Pariz 20.61, Newyork 519, London 25.1815, Milan 22.35, Praga 15.37, Dunaj 73.10.

— Trst: Beograd 40.52, London 112.8125, Curih 447.40.

Kako se obvarujemo španske

Zanimivo predavanje po radiju. — Bolezen se izredno hitro širi in je lahko zelo nevarna. — Dolžnost države in javnosti je, da store vse za njeno omejitve.

Kakor smo že opetovano poročali, se je začela v zapadni Evropi gripa ali španska bolezni zopet naglo širiti. Ta nevarna epidemija razsaja posebno na Španjolskem, kjer je obbolelo samo v Barceloni okrog 100 tisoč oseb, in v Švici, kjer izkazuje Zvezna 28.000 bolnih. Epidemija se je znatno razširila tudi v Parizu, Londonu, po skandinavskih državah, v Nemčiji in na Madžarskem. Iz dosedanjih poročil je razvidno, da je Evropa zopet v nevarnosti, da začne ta, že iz vojnih let tako slaboznana epidemija zopet v večjem obsegu uničevati njeno prebivalstvo.

Češkoslovaške sanitetne oblasti so že ukrenile vse potrebno, da preprečijo pretečo nevarnost ali vsaj omeje razširjanje epidemije, ako se prenese iz sosedne Nemčije tudi na ozemlje ČSR. V ponedeljek je predaval v Brnu o gripu profesor dr. J. Roček po radiju. Naglašal je, da bi bila usodna napaka, ako bi se sanitetne oblasti pravčasno ne pobrile za odvrnitev nevarnosti, kajti »španska« je že na pragu. Ker se mora tudi naša javnost v lastnem interesu zanimati za to vprašanje in ker je dal dr. Roček poljudna navodila, kako se lahko ubranimo španske, posnemamo iz njegovega predavanja najvažnejše odstavke.

Zgodovina španske.

Številni bakteriologi — je izjavil predavatelj — so se že zanimali za to nenavadno bolezen, toda doslej se še nobenemu ni posrečilo pojasniti vse njene podrobnosti. Gripa ali influenza je zelo nalezljiva bolezen, ki se pojavi v manjšem obsegu skoraj vsako leto. Od časa do časa zavzame večji obseg in se spremeni v nevarno epidemijo. Tako smo imeli opraviti z epidemijo španske leta 1890/91. Takrat je prišla španska iz Rusije. Drugič je razsajala v večjem obsegu koncem svetovne vojne. Pojavila se je v januarju 1918 v Združenih državah, od koder so jo zanesli vojaki v Evropo in sicer preko Španije. Od tod tudi njeno ime španska. Poleti 1918 je epidemija poudarila, žal samo prehodno. Jeseni je izbruhnila z novo silo, pozimi je začela popustati, a spomladi leta 1919 je zopet hudo razsajala. Ta epidemija je bila največja in najpogubnejša od vseh, kar jih doslej poznamo. Ljudje so ji pripravili ugodna tla s pomikanjem in bedo med svetovno vojno, z nezadostno prehrano in duševno depresijo. Epidemija španske je zahtevala koncem svetovne vojne na vsem svetu okrog 20 milijonov človeških žrtev.

Neznani vzrok bolezni.

Kaj povzroča bolezen, še ni točno znano. Do zadnjega časa je veljalo za edinega povzročitelja te bolezni zelo majhen bacil, ki ga je odkril leta 1892. nemški bakteriolog Pfeiffer. Pri bakteriološkem pregledu bolnih leta 1918 so pa našli tega povzročitelja v tako redkih primerih, da se treba verjeti angleškim in francoskim znanjcem, ki trdijo, da Pfeifferjev bacil ne povzroča gripe, marveč se pojavi kot parazit samo na izčrpanem telesu bolnika. Pa tudi ti postranski mikrobi imajo svoj pomen, ker lahko bolnikovo stanje zelo poslabšajo ali pa povzročijo istočasno še druge bolezni, v prvi vrsti vnetje pljuč. Pravi povzročitelj španske je najbrž še manjši bacil, tako majhen, da ga niti pod razbiježnim mikroskopom ne vidimo.

Kako se gripa širi.

Glede povzročitelja španske si torej še mislo popolnoma na jasnem, pač pa poznamo na podlagi opazovanj in eksperimentov mnoge njegove lastnosti. Povzročitelj španske se drži vedno v slini na sluznici nosne in grlanske dupline in je torej tudi v pljuvku, ki jih bolnik pri kašljanju izloči. Bolnik je edini prenašalec španske. Ta epidemija se lahko širi samo z bolnega na zdravega človeka in sicer največkrat potom neposrednega stika. Način prenašanja španske je lahko različen. Zelo pogosto se prenese bolezen na ta način, da vdihne človek z zrakovno drobno kapljico sline, ki jo je bolnik pri kašljanju ali kihanju izločil. To drobno kapljico, ki se giblje po zraku kot mehurčki, predno padejo na tla ali na kak predmet, lahko vsebujejo epidemijo španske. Lahko se pripeti, da

zdrav človek, ki se nahaja v bližini (2 do 3 metre) bolnega, se mehurčke vdihne in zbolí. Španska se pa lahko prenese v usta tudi z rokami, s katerimi smo se poprej dotaknili bolnika. Tudi jedilno orodje, perilo, žepni robci in drugi predmeti, ki jih rabi bolnik, lahko služijo za prenašanje epidemije.

Zelo važno je vedeti glede širjenja španske dvoje: 1. Epidemija se razmnožuje na sluznici v govtancu že kakih 48 ur poprej, predno se pojavijo znaki bolezni, torej že v času, ko je dotični človek na videz še zdrav in opravlja svoje vsakdanje posle, pri katerih pride v stik z zdravimi ljudmi. 2. Španska ni vedno težka bolezen, marveč nasprotno, v večini slučajev nosi vse znake lahke bolezni. Zato se bolnikom navedeno ne zdi potrebno spremeniti običajni način svojega življenja ali iskati zdravniške pomoči. Toda baš taki lahki slučajji so neprimerno opasnejši za širjenje bolezni kot težki slučajji, ko mora ostati bolnik v postelji. Na ta način si lahko razlagamo, zakaj se španska tako naglo širi.

Isolacija bolnika.

Kaj naj torej storimo, da se ubranimo španske. V prvi vrsti moramo smoteno streliti bolnikom, v drugi pa skrbeti zase, dokler smo še zdravi. Glede bolnikov moramo ukreniti vse potrebno, da se bolezen od njih ne razširi na zdrave ljudi. Oskrba mora biti takšna, da čim prej ozdravijo. Bolnika je treba izolirati od zdravih ljudi. To je pri vsaki epidemiji najvažnejše in nujno potrebno tudi pri gripu, pa naj bo še tako lahka. Ako je mogoče, preskrbimo bolniku posebno sobo, v katero ima dostop samo dotični, ki mu stree. Ako je stanovanje tako tesno, da bolnika ne moremo dati posebne sobe, moramo paziti, da dobi vsaj svojo posteljo, ki jo postavimo čim dalje od drugih postelj in izoliramo z belimi zavesami ali špansko steno. Bolnik mora pri izolaciji sam pomagati. On mora imeti sam toliko obzirnosti, da ne pride v stik z zdravimi svojci. Pri kašljanju in kihanju mora paziti, da je od domačih čim bolj oddaljen. Sploh moramo biti v času epidemije s kašljanjem in kihanjem zelo previdni. Ako bolnik kašlja, naj pljuje vedno v pljuvalnik, ki mora biti strogo desinficiran. Bolnik mora imeti svoje jedilno orodje, umivalnik in po možnosti tudi vse druge predmete vsakdanje uporabe.

Strežniki in strežnice morajo biti zelo opretni, osobito kadar so v bližini bolnika. Zelo dobro in koristno je zavezati si usta in nos z robcem, ki nas pri dihanju ne ovira, vendar pa prepreči vdihavanje bacilov. Samo ob sebi umemo je, da bolnika ne smemo poljubovati, da si moramo pogosto umivati roke s toplo vodo, milom in krtačo. Dobro je, ako si vsaj pred jedjo umijemo tudi obraz. Strežniki in strežnice naj si preskrbe posebno gornjo obleko, odnosno plašč, kadar gredo k bolniku. Bolnik naj po možnosti vse posete odklanja. To je stvar takta in zmisla za temeljne higienske zahteve.

Nasveti zdravim.

O tem, kako naj skrbimo glede epidemije španske za svoje zdravje zdravi ljudje, daje prof. Roček sledeče nasvete:

1. Prvo, kar moramo vedeti, je, da se bolezen ni smemo bati. Strah človeka slabi in zmanjša njegov odpor baš v času, ko ga najbolj potrebuje.
2. Važno je skrbeti med epidemijo za redno prehrano in izogibanje vsega, kar more telo oslabiliti. Često vidimo, da pripravi potom nezmerno jedi ali pijače oslabilen želodec epidemiji ugodna tla ali da oslabi organizem, ker človek premalo spi.
3. Ne posečajte bolnikov, ako jim ne streežete.
4. Skušajte čim bolj omejiti občevaranje z ljudmi, izogibajte se vsake večje družbe.
5. Umivajte si čim večkrat roke s toplo vodo, milom in krtačo.
6. Izplahnite si večkrat na dan usta in grlo s kakim desinfekcijskim sredstvom.
7. Oblačite se dobro, osobito ob deževnem času, da obleka ne bo premočena.
8. Skušajte se premagovati tako, da lahko vsak čas sledite tem navodilom. Učite tudi druge izogibati se vsega, kar bi moglo ogroziti zdravje bližnjega.

Zanimivosti iz naših krajev

Za bolezen so zdravila, za ljubezen jih pa ni. — Stavka osijeških radio-amaterjev. — Sarajevski želodec.

Ze stara narodna pesem pravi, da za ljubezen ni zdravila. A kljub temu se še vedno najde kako lahkoverno žensko, ki je prepričano, da poznajo stari ljudje »domača« zdravila in čudna sredstva, ki lahko uravnajo ljubezen in nagnjenje človeškega srca. Med take ženske spada tudi Anka M., doma tam nekje ob Kolpi. S svojim zakonskim možem je živela več let v srečnem zakonu, v zadnjem času pa se je moževa ljubezen tako ohladila, da jo je zapustil in si poiskal mlajšo. Anka tega nikakor ni mogla prebrati. Po cele noči se je brez spanca premetavala na zapuščenem zakonskem ležišču ter premišljevala, kako bi ji zopet pridobila možovo srce in njegovo neko tako vročo ljubezen, ki jo sedaj uživa v njegovem prijetnem objemu druga. Zaman si je lomila glavo, zaman ji povpraševala sode in druge skušene žene v vasi, zaman hodila na božja pota. Bila je že popolnoma obupana, ko se ji je nasmešnila sreča v osebi neke ciganke.

Ko je pred par dnevi vsa zamišljena stopala po vodo k vodnjaku na vasi, se ji je približala stara in grda ciganka Milka Nikolič, ki je v vasi izvedela za Ankin srčne bolečine ter ji obljubila uteho. Pripovedovala ji je, da pozna sredstvo, ki ji pripelje njenega moža za neslišno nazaj. Anka je bila seveda vsa vzruščena in je bila pripravljena za vsako protiuslugo. Ciganka se je podala brez oklevanja na posel. Prišedši domov, je najprej zahtevala, da Anka sleče svojo srcajo. V to srcajo je med t. j. instvenimi »čarovniškimi« izreki zavila nek čuden koren. Nato je zahtevala še spodnje krilo in svileno ruto. Vse to je povezala v čuden klopčič ter naročila Anki, ki jo je s strahom in veseljem opazovala, naj tri dni leži na tem klopčiču. Ciganka pa gre med tem na neko gotovo mesto, kjer bo izpopolnila svojo čarovnijo, da nezvesti Ivan naravnost pobegne od svoje sedanje ljubice v naročje svoje zakonske žene. Za pot je zahtevala dva stotaka in nekaj obleke, ker je bila njena že vsa razcapana. Anka ni niti najmanj dvomila v uspeh ter je ciganko oblekla v svojo najboljšo obleko, pripravila za na pot nekaj mesa in klobas ter spekla zapeljivo duhtečo struco belega kruha, kakršnega je sama jedla le ob največjih praznikih. Čez tri dni se je ciganka vrnila, čes, da je sredstvo še preslabo ter da mora še nekaj napraviti. In zopet je začela med čudnim in nerazumljivim mrmljanjem zavijati neke korenine v obleko. Nato ji je morala Anka izročiti on klopčič in še več obleke, ki jo je ciganka odnesla. In to se je ponavljalo cel teden, tako da je Anki nazadnje ostala od vse njene obleke samo še srcaja. Pri zadnjem obisku je ciganka izročila še večji znesek, baje nad 1000 Din. Nato pa se je ciganka ni več pojavila, a tudi razmerje pobegele moža se ni prav nič spremenilo. Anka še vedno obijuje izgubljeno srečo, poleg tega pa svojo neumnost. Ljudje se njeni lahkovernosti svede, se posmehujejo. Zaklepa pa se je, da ji ne sme nobena ciganka več blizu, k večjemu še kak brhki cigan...

Osiješki radioamaterji so napovedali stavko. Na svojem zborovanju so pred par dnevi sklenili, da prodajo vse aparate, občina in država pa naj še obrišeta za visoke takse, ki so jih doslej plačevali. Vzrok te stavke je nova osiješka električna centrala in elektrifikacija cestne železnice. Dokler so stari kavi konji tvorili pogonsko silo osiješke cestne železnice, so imeli osiješki radio — amaterji dobre čase. Mirno so lahko poslušali koncerte in predavanja iz celega sveta. Peket konjskih kopit po razhojeni tramvajski progi jih ni motil. Odkar pa so izvedli elektrifikacijo cestne železnice, je konec osiješke radio — amaterske idile. Pri električni napeljavi se namreč niso prav nič ozirali na radio — antene in sedaj poslušajo radio — amaterji mesto koncertov v svojih aparatih ropot cestne železnice in prasketanje iz električne centrale. Zahtevali so od občine, da njim na ljubo sproti električno omrežje. Občina

pa je to zahtevo naravno odklonila, ker bi bilo to združeno z velikimi stroški. Nasvetovala je amaterjem, naj sprejme raje svoje antene. A tudi amaterji se izgovarjajo na velike stroške. Radi tega so sklenili, da v znak protesta prodajo vse radio — aparate in tako spravijo mestno občino v sramoto, da bo v celi državi Osijek edino mesto, kamor še ni prodrl napredek časa — radio. Ali bodo ostali vsi radio — amaterji vstrajni, je danes še težko reči.

Statistika tekom lanskega leta v Sarajevu uvoženega blaga prča, da tudi Sarajevčani ne spadajo baš med abstinentne ter da ga prav tako radi srkajo, kakor Slovenci. Četudi vlada v Sarajevu prav tako velika brezposelnost in beda, kakor po vseh drugih mestih, se to pri pičli prav nič ne pozna. Krog 70.000 sarajevskih želodcev je tekom lanskega leta pospravilo 1.074.000 litr. navadnega vina, 8.600 buteljk, 1900 litr. šampanja, 1.053.000 piva, 532.000 litr. žganja in 11.000 litr. likerjev in konjaka. Če se računa vsak liter samo na 10 Din, znaša to ogromno vsoto 26.705.000 Din.

Sarajevčani pa so tudi veliki ljubitelji kave. Porabili so jo v lanskem letu nič manj kot 318.000 kg. K temu so porabili še 1.882.500 kg sladkorja in 10.300 kg čaja. Pa tudi sicer so precej sladkosnedni. Potrošili so poleg običajne hrane še 5800 kg šunk, 6400 kg salame, 73.000 kg raznih klobas, 40.000 kg prekajenega mesa, 4000 kg slanine, 70.000 kg rib, 140.000 kg masti, 338.000 litrov oljivnega olja, 396.000 kg raznega sira, 11.500 pitanih gosk, 109.500 kokoši, 70 tisoč konj, piščancev, 18.400 kg čokolade in 41.300 kg bonbončkov.

Koliko so potrošili še razen tega, bo pokazala šele natančnejša statistika. Vidi pa se, koliko že samo eno mesto potroši na raznih več ali manj nepotrebnih stvarih. Kaj vse bi se dalo zgraditi in storiti z denarjem, ki je bil izdan samo za alkohol. In koliko bi znašali prihranki v celi državi, ako bi se tudi pri nas uvedla prislilna abstinenca, kakor jo imajo v Ameriki.

Soor!

— Pogreb Polačka. V ponedeljek se je v Plzinji vršil imponzanten pogreb prerano umrlega igralca praške Sparte, Polačka. Iz Prage je prispelo mnogo sportnikov, da sprejmo draga tovariša na zadnji poti. Polaček je bil v dresu Sparte položen v krsto, krsta sama pa je bila ovita z zastavo klubske barve. Truplo so prenesli člani Sparte v krematorij, kjer je bilo vpepeljeno.

— Nova grupacija praških klubov. Prva praška profesionalna liga se je na novo preorganizirala. K prvi ligi se sedaj prištevajo sledeči klubi: Sparta, Slavija, Viktorija, Vrbovce, Nuselsky, Meteor VIII, Kladno in CAFC. Izločen je bil nemški DFC. Prvenstveno tekmovalje se prične 27. februarja in zaključijo 8. maja. Tekma Sparta-Slavija se odigra 24. aprila.

— Novi plavalni rekord. Znani avstralski plavač Charlton je postavil v plavanju na pol angleške milje nov svetovni rekord v 10.32 — Weissmüller je zboljšal svoj lastni rekord na progi 100 jardov od 52 na 49.8 sekunde.

Beleznica

KOLEDAR.

Danes: Četrtek, 13. januarja 1927; katoličani: Hilari; pravoslavni: 31. decembra 1926: Melanija.

Jutri: Petek, 14. januarja 1927; katoličani: Sretan; pravoslavni: 1. januarja 1927. Nova godina.

Gledališča: Drama: zaprta. Opera: zaprta.

Kino: Matica: »Človek brez sence« — »Dvor: »Zene velikih strasti«. Ideal: »Kohn in drug«.

Predavanja: Ob 18. v univerzitetni zbornici; dr. F. Mesesnel o »Zgodovini stekla in porcelana«.

Pravoslavni Silvester v restavraciji »Dvor«.

DEZURNE LEKARNE.

Danes: Bohine, Rimska cesta; Levstek, Resljeva cesta.

Solnce zaide danes ob 16.41, vzhaja jutri ob 7.36 in zaide ob 16.42.

Mesec zaide ponoči ob 3.24 ter vzhaja jutri ob 13.22.

Zobozdravnik

UNIV. MED. DR.

Ciril Cirman

ordinir. sod 17. januarja 1927 za zobne in ustne bolezni vsaki dan od 8 — 12. in od 14. — 18. v Ljubljani. Frančiškanska ulica 10/1, (bivši ord. prostori prof. Valente)

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama:

Četrtek, 13.: Zaprto.
Petek, 14.: Kovarstvo in ljubezen. D.
Sobota, 15.: ob 16. Peterčkov poslednje sanje. Dijalska predstava pri znatno znižanih cenah. Izv.

Opera:

Četrtek, 13.: Zaprto.
Petek, 14.: Zaprto.
Sobota, 15.: Sevilski brivec. Delavska predstava pri znižanih cenah. Izv.

Premijera Goldonijeva komedije »Pri lepi krmarici«, naznanjena za petek, se mora radi bolezni v družini gospoda Gregorina preložiti. V petek se uprizori Schillerjeva tragedija »Kovarstvo in ljubezen« za abonma D.

Današnja operna predstava odpovedana. Abonente reda E opozarjamo, da je današnja operna predstava »Tannhäuser« odpovedana, ker se ga Vilma Thierry še ni povrnila z dopušta, katerega ji je uprava dovolila v svrhu gostovanja v Nemčiji do ponedeljka 10. t. m.

Danilova jubilejna proslava v Mariboru. Mariborsko gledališče bo proslavilo v soboto 15. t. m. 50letnico gledališkega delovanja Antona Danila s tridejansko veseligr »Večni mladenič«. V glavni vlogi nastopi kot gost jubilar Danilo. S predstavo se hoče mariborsko gledališče oddolžiti našemu zaslužnemu umetniku, čegar delo ni rodilo lepe sodeve in za Ljubljano, ampak za gledališko umetnost vse Slovenije.

Samo še danes!

Samo še danes!

— Praški študent — Človek brez sence

Prekrasno nad vse uspelo filmsko delo. Velik uspeh pri vseh dosedanjih predstavah. — Sjajna igra. — Originalna moderna režija. — Napeto zanimivo scena. V glavnih vlogah elite filmskih prvakov.

Conrad Veidt

Werner Krauss, Agnes Eszterhazy, Eliza la Porta, Ferdinand von Alten itd.

Predstave točno ob: 4. pol 6. pol 8. in 9.

Mladini prepovedano! Pri vseh predstavah pomnožen orkester.

Elitni Kino Matica, najuglednejši kino v Ljubljani. Tel. 124.

H. J. Magog:

10

Borba za ljubezen

— Za danes je stvar končana. Do jutri jutraj ni mogoče ukreniti ničesar več. Hej, tovariši, kaj bi dejali, da vas povabim na dobro večerjo? Jamesu ni bilo baš do večerje. A kaj je hotel? Moral se je pokoriti muhasti želji skrivnostnega detektiva.

VI. POGlavJE.

Calinette na pozorišču.

James Oldsilver vso noč ni zatisnil očesa. V vročnem prioknavanju so mu tekale minute in ure in šele proti jutru se ga je usmilila izmučena narava in mu naklonila težak sen. Zbudil se je dokaj pozno. Po bliskovo se je vrzel v obleko, planil iz sobe in stekel dol v pivnico.

Mister Gingle ga je čakal. — Dobro jutro, gospodine! ga je pozdravil veselo. Danes naju čaka precejšen kos dela. Toda končni cilj je še daleč, kakor veste.

Slednje besedo je izrekel z malce porogljivo naglasom, ki ga pa James ni zaznal.

— Najprej naj vam povem, da še

ni nič zamujenega, je nadaljeval mr. Gingle nalagaje si v usta obilen zaloga. Dobil sem vesti iz dobrega vira, ki mi dovoljujejo dati vam zagotovilo, da ne preti gospodični vašega srca nikak resna nevarnost — vse dotlej, dokler ne bo kaljena moja ura toliko in toliko. (S temi besedami je skrivnostno potegnil iz žepa svoj kronometer). In ob tisti uri, dečko moj, (vas morem na podlagi taistih poizvedb zagotoviti) boste že v bližini svoje lepote in boste lahko, če se vam bo hotelo, umirali zanj.

Govoril je nekam sarkastično, česar pa James očividno ni čutil.

— Ali bo še danes napačila ta ura? je vprašal drgetajoč od razburjenja.

— Šodanes boste videli mis Perlo, je odgovoril Gingle prostodušno. kot da je ta obljuba zanj docela brez pomena.

— Dajte, odidiva in ne izgubljava časa!

Poln nestrpljivosti je stopil k detektivu in ga hotel dvigniti s stola; ail mistra Gingle ni bil tako lahko zganjen, če se je temu protivila njegova lastna volja. Ne meneč se za Jamesov obup je v novič izvel svoj žepno uro.

— Čas se ni napačil, je odvrnil pokojno. Red mora vladati povsod; brez reda ni uspehov.

Toda nenkrat, brez vidnega povoda je detektiva minila njegova vesela filozofija in brezbriznost, ki je toli kličila Jamesa Oldsilvera. Skočil je pokonci, si mrzlično uravnal obleko, resno pogledal mlademu igralcu v oči, si zamišljeno pogladil brado in dejal: — Nu da, mister Oldsilver! Zdi se mi, da bova kaj kmalu na cilju. Nikarite se ne razburjate nad mojo navidezno brezbriznostjo in še manj nad uidejivim vedenjem! Kaj hočete, taka je moja narava! Vsak poklic ima svoje muhe. Toda verujte mi: kakršnakoli je moja vnositelj v srca sem dobričina in moji možgani delujejo neumorno po dnevi in po noči.

Te besede je spremljal z umerjeno gesto, pri tem pa je ostro motril Jamesa, kakor da mu hoče potasniti bogzna kak delikatni problem. Igralec ga je pozorno poslušal in osuplost se mu je risala na obrazu. Počemu ta nenadna sprememba v vedenju? Zakaj se mu je oravicevalo?

Ko je tak razmišljal, je James nenadoma opazil, da je detektiv skrivaj in nemirno pogledaval okrog sebe. Sko-

ro nehoti je sledil njegovemu pogledu in oko se mu je ustavilo na majhnem črnem mozičku obrbtega, a v gube razvečenega obraza, ki je sedel v sidecaru nekaj metrov od restavrantu ter motril pročelje hiše in goste v pivnici.

— On je! je zagodrnjal Gingle z glasom, ki se je čudno skladal z njegovim prejšnjim vedenjem. Da ga je moral vrag zanesi baš sem!

— O kom govorite? je vprašal James, ki je instinktivno zasluhl, da je on možak v neki zvezi z nenadno detektivovo vznemirjenostjo.

Jedva slišno je zamrmral Gingle: — Ne glejte ga! ... Delajte se, kakor da ga ne vidite ... Sreča se, da ste preoblečeni.

— Zakaj? se je začudil James, ki stá se za jela polasčati radovednost in nemir. Mar me pozna?

Droben usmev je preletel ustnice mistra Ginglea.

— To je oni hudčič, ki sem vam o njem govoril. O, spoznali ga še boste, prej ali slej!

Igralec je vztrepetal. Zakaj spomnil se je besed, ki jih je bil slišal prejšnji večer Big Johnson, »Mož s krinko«, je imel v službi moža, ki ga je detektiv primerjal s samim satanom. Tak oni možič je bil tisti? Vžlic svarilu mistra

Gingla mu je pogled nehote zdrknil na strahotnega duha.

Rekel sem vam že, da ga ne glejte! je zasiknil detektiv in je prišil Jamesa, da se je obrnil k njemu. Prokleto! Stvar se igtne sicer slabo izteči! — On je torej, je-li? je silil James v svojega tovariša. Tak ta možič je zli duh Moza s krinko?

— Pogodili ste, je mrko odvrnil mister Gingle. Brez njega bi Big Johnson ne bil pol toliko opasen ... Ali, dovolj je spravevanja: ni dobro govoriti o njem ... In zapišite si dobro v spomin, kar vam sedajle povem: Če hočete, da ne bo nepotrebnih zaprek, glejte, da nikdar ne uide najmanjši vzklík presenečenja, kjerkoli in kadarkoli vam pride ta človek na pot. Delajte se, kakor da ga vobče ne vidite. Razumete? On je za vas senca in nič več ... Drugače ... S hudčičem ni dobro imeti opravka, je energično ponovil detektiv. A zdaj je dovolil besedi. Glejte, pogledajte! Brž za njim ... In ne pozabite na moje svarilo!

V resnici se je side-car jel pomikati. Tedajci se je pred restavrantom pojavil avtomobil — isti kakor prejšnji večer. Mister Gingle je vstal, prijel Jamesa za roko in ga odvedel v voz.

Samo še danes ob 4. popoldne!

„Zene velikih strasti“

Ob pol 8. in 9. uri veliki pustolovni roman

Rdeča noč

V glavni vlogi Gina Manès in H. Deneyrieu.

Kino „LJUBLJANSKI DVOR“

„Balkan“ film, Zagreb

Tel. 730.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 13. januarja 1927.

— **Kralj v generalnem štabu.** V torek dopoldne je posestil kralj glavni generalni štab, kjer se je delj časa razgovarjal z načelnikom štaba.

— **Cevlji za orožnike.** V notranjem ministrstvu je odobren kredit za nabavo 15.000 parov novih čevljev za orožnike. Čevlji bodo naročeni v februarju.

— **Skupščina inženjerskih zbornic.** 29. in 30. januarja se bo vršila v Beogradu redna letna skupščina beogradske inženjerske zbornice, na kateri bodo izvoljeni delegati za glavno skupščino vseh inženjerskih zbornic, ki se bo vršila začetkom marca v Zagrebu. Po pravih morajo biti do 15. marca konstituirane uprave vseh zbornic. Na glavno skupščino prispe poleg delegatov iz Zagreba in Beograda tudi delegati iz Ljubljane in Novoga Sada.

— **Imenovanje novih učiteljev izključeno.** Ker so vse proračunske postavke za nove učitelje izčrpane, je do sprejetja nove proračuna vsako novo imenovanje izključeno. Šele ko bo novi proračun sprejet in zbrani podatki o izpraznjenih mestih, bo mogoče govoriti o novih imenovanjih.

— **Študijsko potovanje beogradskih študentov.** Slušaitelji poljedelske fakultete na beogradski univerzi prirede za Veliko noč večjo študijsko ekscurzijo po Franciji in Italiji.

— **Uradni list št. 5** prinaša med drugim sledeče razglase: Izpremenbe in dopolnitve k pravilniku razsodišča ljubljanske borze za blago in vrednote, k pravilniku o opravljanju strokovnega izpita za inženjerje, geodeite in geometre, ki se hočejo baviti s pravilno geometersko prakso ter k pravilniku za opravljanje državnih strok. izpizov v resorju ministrstva financ. — Nadalje prinaša Uradni list razglas o podaljšanju policijske ure v Ljubljani in Mariboru.

— **Izseljeniki, pozor!** Veliki župan ljubljanske oblasti razglasi: V Belgiji se nahaja že dalj časa neka sumljiva firma pod vodstvom nekoga Nemca Wormasa, ki ima baje svoje pomočnike tudi med našimi državljani. Družba je imela tam svojo tajno izseljeniško pisarno, ki je delala posebno italijanskim delavcem mamiljive predloge, da jim v prekmorskih deželah preskrbi dobičkasno delo. Žrtve so se morale najprej naročiti na neki list, za katerega so morale v začetku plačati po 100 frankov, kasneje ko je frank padel, pa celo 200 frankov. Pisarna je bila sicer uklejana, vendar dobivajo italijanski delavci, ki so bili z njo v zvezi, še vedno ponudbe iz Rotterdamu. Očitno gre za goljufije, ki pod prevečo, da hočejo pomagati izseljenikom, izvajajo od njih denar, potem pa zginejo. Ker odhajajo tudi iz naših krajev delavci v Belgijo in Francijo, se tem potom najresneje svarijo pred temi goljufi.

— **Nov gerent okrajnega zastopa v St. Bistrici.** Veliki župan mariborske oblasti je razrešil dosedanjega gerenta okraj. zastopa v Slov. Bistrici Alojzija Pintarja st. njegovih dolžnosti ter imenoval na njegovo mesto Josipa Rajšpa, posestnika v Spod. Polskavi, kateremu je pridodelil gerentski sovset.

— **Obrtnike in prijatelje obrtniškega opozarjamo,** da potече v soboto rok za vpis delnic Obrtne banke kraljevine SHS. Kakor se nam poroča, se rok pod nobenim pogojem ne podaljša. Kdor do sobote ne vpiše vsaj en delež, ne bo imel več prilike dobiti delnice ustanove, ki mu bodo gotovo v največjo korist.

— **Volilni sestanek „Naprednega bloka“** za Poljski okraj se bo vršil v petek 14. t. m. ob 8. uri zvečer v vrtnem salonu gostilne pri Košku na Krekovem trgu. Opozarjamo somišljenike, da se tega sestanka zanesljivo udeležijo. Govorita nosilca liste g. dr. Puc ter kandidat g. Ivan Tavčar.

— **Redna glavna skupščina društva „Pravnikar.“** Odbor društva „Pravnikar“ namizja, da se bo vršila 37. redna glavna skupščina društva „Pravnikar“ v petek, dne 18. jan. 1927 ob 17. uri popoldne v dvorani št. 79 sodne palače v Ljubljani. Dnevni red: 1. poročilo odbora, 2. volitve, 3. slučajnosti. Člani se vabijo, da se skupščine udeležijo v obilnem številu.

— **Običinski svet v Varaždinu** razpuščen. Radi nezaupečnosti, ki mu je bila izrečena na zadnji občinski seji, je župan mesta Varaždina, Ivan Kovačević, prištel hrvatske federalistične stranke, podal demisijo. Kor je občinski svet radi tega postal delanezna žem, ga je minister notranjih zadev razpustil ter imenoval žandarmaerskega podpolkovnika Dušana Dragoljovića iz Zagreba za okrajnega komisarja. Volitve bodo razpisane v zakonitem roku, t. j. vekom treh mesecev.

— **Martin Dolničar f.** Kakor smo že javili, je 11. t. m. preminul v Ljubljani tovarnar g. Martin Dolničar, rodem iz obče znane narodne družine Dolničarjev iz Smartne pri Ljubljani. Že od rojstva rahlega zdrava je pokojni sicer večkrat bolehal, vendar je smrtna bolezen pričakovano in v pretrgu ugrabila žaljivosti družini, ko še ni izpolnil niti 48. leta. S svojo nadarjenostjo in pridnostjo se je povzpela umeli na ugledno mesto industrijalca ter je bil so uspešen in soprostnik dobro uspevaajoč. tovarniškega podjetja v Ljubljani. Po sv. m. pripravljen je bil vedno odločen na prednjak ter je marljivo edeloval tudi v

zadnjih vesteh se je vpisalo v Srbijo doslej 25.000, v Bosni 9000, v Voivodini 9000, v Dalmaciji 3500, v Sloveniji 6000 delnic, na Hrvatskem 15.000 delnic. Te številke kažejo, kako veliko zanimanje vlada za ta obrtniški denarni zavod. Slovenija nikakor ne sme zaostajati za drugimi pokrajini. Vabimo vse obrtnike, da se današnjega sestanka zanesljivo udeležijo!

— **Dijake čepice** se pojavljajo že tudi po ljubljanskih ulicah, dasi za enkrat še zelo redko in skoro izključno na glavicah koketnih deklic. Te dni pa bodo učiteljski zbori ljubljanskih srednjih šol v smislu tozadevne ministrske odredbe sklepali v spoznanju s stariši o tem, ali naj se čepice uvedejo obvezno za vse zavode in za vse dijake in dijakinje. Mnenja so zelo deljena in ni mogoče preročevati, katero bo obveljalo. Ako bodo čepice vpeljane, bo najbrz predpisana ali modra ali pa temnosiva barva. Na čepicah bo označen tudi razred in sicer za gimnazije in realce s številkami, za učiteljske in druge strokovne zavode pa z vodravniimi vzporednimi črtami. Stariši in moška mladina se za čepice ne navdušujejo preveč, pač pa jih baje težko pričakujejo mlajše študentke.

— **Pravoslavna cerkvena občina v Ljubljani** priredi dne 27. januarja t. l. v veliki dvorani na Taboru ob 9. dopoldne Svetosavsko šolsko proslavo. Nastopila bo naša šolska mladina in mladina drugih slovenskih bratskih narodov. Vabijo se k tej prireditvi vsi priljubljeni mladinci. Vstop prost. Zvečer tega dne se vrši istotam že znana Svetosavska beseda s sodelovanjem naših odličnih opernih pevcev in pev. odnosa kapelnikov. ter s sodelovanjem pevskega zbora „Glasbene Matice“ pod vodstvom g. M. Hubada. Nastopa tudi godba dravske divizije. Začetek ob 20. uri. Vstop k večerni prireditvi proti vabilu.

— **Volilni naprednega bloka SDS in NSS** iz šentpeterskega in kolodvorskega okraja imajo v petek dne 14. jan. 1927 ob 8. uri zvečer svoj volilni sestanek v gostilniških prostorih pri Bončarju na Sv. Petra cesti. Pridite vsi in pripeljite svoje znance in prijatelje s seboj!

Danes 13. t. m. ob 8. zvečer

pravoslavni Silvester
s koncertom salonskega orkestra
v restavraciji „Ljubli. dvor“

Pristna izbrana vina Ukusna kuhinja. Sezonski specialiteta od danes naprej: **MORSKI PAJKI** (grau zievole) — **Vstop prost — Odprto do 2 po noči.** 85

— **Iz Sokol I.** ima v soboto 15. t. m. ob 20. uri na Taboru v levi stranski dvorani (vhod nasproti vojašnici) predavanje in nato družbeni članski sestanek. Opozarjamo na to posebej starejše članstvo. — Člani, ki še niso poravnali za preteklo leto vse članarine, naj store to takol, ker bi jih sicer morali v smislu organizacijskih predpisov izbiti.

— **Iz Zgodovine ruske revolucije.** Prosvetni odsek Delavske zbornice priredi v ponedeljek, 17. t. m. ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Mestnega doma predavanje o zgodovini ruske revolucije. Predavanje bo spremljalo nad 100 skopičnih slik. Odslej bo prirejal omenjeni odsek redno vsak ponedeljek skopična predavanja.

— **Iz Zahvala.** Vsem, ki so nam v boju za obstoj našega Narodnega gledališča v Ljubljani s svojo požrtvovalnostjo in plemeniti razumevanjem pripomogli do tako lepe javne manifestacije pri nedeljskem zborovanju, izrekamo tem potom našo najpristnejšo zahvalo. Obenem pa prosimo, da nam tudi v bodoče ohranijo svojo naklonenost in nas podpirajo v našem stremljenju za ohranitev naših kulturnih pridobitev. — Mestni odbor Udruženja gledaliških igralcev v Ljubljani.

— **Iz Pri setjakovski knjižnici v Ljubljani** Stari trg 11 je z večeršnjim dnem doseglo število vpisanih obiskovalcev 10.000. Knjižnico obiskuje stalno okoli 2000 čitateljev iz Ljubljane in cele Slovenije, tako da je ta naša največja ljudska knjižnica postala prava centralna javna knjižnica za Slovenijo. Posluje vsak dan od 3. pop. do 10. zvečer (vsako sredo tudi dopoldne od 10.—12. ure), obsega nad 32.000 knjig v devetih jezikih in je izposodila od svojega obstoja od l. 1911 nad en milijon stotisoč knjig.

— **Iz Operetni večer v Sokolskem domu** na Viču priredi člani Narodnega gledališča v Ljubljani in sicer v soboto, dne 15. januarja t. l. Prednašali bodo razne odlomke s plesi iz raznih operet kakor: Grofica Marica, Terezina, Valček čar. Logarjeva Krista in Priča. Poleg tega še nekaj shansonov in skeč s petjem „Pred sodnijo“. Večer obeta biti nadvse zabaven, za to nam jamčijo tudi imena naših opernih ljubiteljev, ki sodelujejo na tem večeru in sicer: g. Vera Balatkova in g. Peček in Povhe. Na glasovrju jih bo spremljal operni kapelnik g. A. Balatka. Začetek točno ob 20. uri zvečer. Predprodaja vstopnic kakor običajno za vse prireditve Sokola na Viču. Opozarjamo, da se operetni večer vrši le, ako bo zadostna predprodaja.

— **Iz Redni občni zbor društva državnih pisarniških uradnikov** se vrši dne 16. januarja 1927 ob 9. uri dopoldne v restavraciji Miklič poleg glavnega kolodvora v Ljubljani.

— **Iz Plesne vaje železničarjev** se vrše od sedaj naprej vsak petek ob 20. uri v steklenem salonu restavracije ljubljanskega glavnega kolodvora. — Prireditveni odbor.

— **Iz Policijski drobci.** Radi pijanosti je bil včeraj aretirán Fran G., radi tatvine pa Fran B. Na direkijo so prispeli tudi sledeče ovadbe: Radi tatvine 1. javnega nasilstva 1. pijanosti in nedostojnega vedenja 1. kaljenja nočnega miru 4. kršitev predpisov prodaje premoga 2. pasnega kontuma 4. nevarnosti izbruhu požara 1. izsledenega bivaljškega 1. vlatužarstva 1 in prestopka cestno-policijskega reda 3.

— **Otroške obleke:** Kristof-Bačar

— **Iz 4. ciklusa predavanj umetnostno zgodovinskega društva.** Sedmo predavanje se vrši v četrtak, 13. januarja ob 18. uri v univerzitetni zbornici. Predava dr. F. Mesesnel o Zgodovini porcelana in stekla. (Dijaki popust.)

— **Iz Sestanek volilcev SDS in NSS** v Viču in Glinc se vrši v petek, 14. t. m. ob 8. zvečer pri g. Novaku na Viču. Pridite vsi in pripeljite svoje prijatelje s seboj.

Iz Celja

— **Ljudsko vseničilišče.** V ponedeljek je na Ljudskem vseničilišču predaval primarij g. dr. Raišp o nekaterih zastopnikih naravnega zdravstva in propagatorjih tajnih zdravilnih sredstev v Nemčiji. Predavanje je bilo zelo zanimivo in so poslušalci izvajanjem g. predavatelja z zanimanjem sledili ter mu ob koncu izrazili pohvalno priznanje.

— **Mestno gledališče.** V torek so gostovali člani ljubljanske drame. Vprizorili so Galsworthyjevo igro „Joy“. Predstava je dobro izpadla, pač pa bi bil obisk lahko boljši. — Tekom januarja ne bo v gledališču nobene predstave več vsled raznih drugih prireditev.

— **Kajevna skupina državnih upokojencev in upokojenk za Celje in Okolico** priredi v soboto dne 15. t. m. ob 5. uri popoldne v klubovi sobi Celjskega doma sestanek svojih članov in članic. Vršila se bodo na sestanku razna posvetovanja, tako glede podporne ustanove za smrtne slučaje t. dr. Posvetovanja so važna in je pričakovati, da se jih udeležijo vsi polnoštevilni.

— **Občni zbor Sokolskega društva v Celju** bo danes zvečer ob 20. uri v društvenem telodvornici.

— **Plesni venček maturantov** se bo vršil v soboto 15. t. m. v Narodnem domu.

— **Zverinjak cirkusa Kludsky** je došel v Celje na Glazijo. Zverinjak ima čez 80 eksotičnih živali, kakor slona, leve, tigra, leoparda, kače, cebre itd. Muditi so misli v Celju do 23. t. m.

— **Gozd na sv. Jožeta hribu** je sedaj že skoro popolnoma izsekán. Posekan bo še del na levi strani Kalvarije, dočim ostane drevje še na parceli za Kalvarijo.

To in ono

Moravski in Češki prete nove poplave

— **Hydrografični oddelek dež. uprave** v Brnu je bil v ponedeljek obveščen o naraščanju vseh rek na Moravskem. Ker je začelo v torek deževati in ker se led povsod taja, je nevarnost, da nastanejo na Moravskem katastrofalne poplave. Reka Jihlava je že prestopila bregove, in poplavila vso okolico. Voda je povzročila na polju znatno škodo. Tudi iz drugih krajev prihajajo poročila o naraščanju rek in pritokov. Dež nepreravno lije. Reka Soračica je narasla pri Jimramovu v enem dnevu na 205 cm.

Se večja je nevarnost poplav na Češkem, kjer so začele vse reke s pritoki rapidno naraščati. Najbolj je narasla reka Orlica, ki je dosegla pri Týništi že 290 cm nad normalo. Ker v bližnjih gorah nepreravno dežuje, se je bati katastrofalne poplave. Tudi v Krkonoših je začelo v torek deževati. Nastalo je izredno toplo vreme in tako se sneg hitro taja. Reka Orlica je dosegla pri Albrechticah v torek zvečer že tri metre nad normalo. Orlica je prestopila bregove in poplavila vso okolico. V Josefovju je narasla voda 222 cm nad normalo.

Prebivalstva se polasča panika tem bolj, ker ob tem letnem času niti najstarejši ljudje ne pomnijo poplav. Oblasti so ukrenile vse potrebno, da preprečijo v ogroženih krajih večje katastrofe.

Tajna davnega umora

Koncem maja 1920 so našli v vasi Debrdru v turnanskem okraju na Slovaškem ustreljenega posestnika Mihala Szakacsa, ki se je malo poprej vrnil z večjim premoženjem iz Amerike. Szakacs je imel razbito glavo. Umora je bila osumljena njegova žena Rozalija in njen ljubček Ludvik Somogy, s katerim je živela Rozalija v ljubavnem razmerju ves čas moževega bivanja v Ameriki. Osumljeni je bila tudi mati Ludvika Somogyja, njegov brat Gustav in piskrovez Kovacs, ki je baje prisostvoval umoru. Vsi osumljeni so prišli pred poroto v Košicah, pa so bili radi pomanjkanja dokazov oproščeni.

Cez dve leti so prišli osumljeni na ovadbo neke kmetice znova pred poroto. Oba brata Somogy sta se izselila ta čas v Ameriko in tako jima niso mogli do živga. Pri drugi porotni obravnavi je bila Szakacsova obsodena na osem let težke ječe, njena mati na 6 let, piskrovez pa na porotniški oprostiti. Toda apelacijsko sodišče je obsodbo razveljavilo in odredilo ponovno obravnavo, ker se navedbe priči niso povsem viemale. Tako je prišlo do obnove procesa in obe ženski sta bili oproščeni.

Kmalu nato se je oglašil iz Amerike Ludvik Somogy, ki je bil po javnem mnenju pravi morilec ter vložil potom svojega odvjetnika tožbo proti kmetici Martovi radi krivega pričevanja. Toda obe instanci sta tožbo odklonili, kljub temu je imel Ludvik Somogy toliko poguma, da se je vrnil v domovino. Oblasti so ga takoj po povratku

— **Ne zavlačujte!** Kakor čujemo, bi se imela električna napeljava že koncem meseca decembra napraviti na hrib sv. Jožeta. S tem bi bile preskrbljene vse hiše v dotičnem okolju, kakor tudi samostan z veliko cerkvijo z elektriko. Kakor pa smo poznali, se je cela zadeva pričela v občinski hiši na Bregu zopet zavlačevati in najbrže še dolgo ne bo ničesar, prebivalstvo pa že željno pričakuje elektrike, katero imajo danes že skoro v vsaki boljši vasi. Torej ne zavlačujte, ali pa vsaj pojasnite, kje je vzrok, da zadeva ne pride z mesta.

Iz Maribora

— **Smrtna kosa.** V sredo, dne 12. t. m. je preminul v Mariboru g. Janko Košan, prof. v p. Pokojnik je bil svoja dni vnet narodni delavec ter večletni predsednik Slovenske študentske. Pogreb se vrši v petek, dne 14. t. m. ob pol 15. iz hiše žalosti. Maistrova ul. 1 na mestno pokopališče v Pobrežju. Zaslužnemu narodnemu borcu ohranimo blag spomin, prizadetim pa našo sožalje!

— **Vlomi v Mariboru in okolici** se v zadnjem času zopet množijo. V noči od nedelje na ponedeljek je doslej neznan zlikovec s ponarejenim ključem vlomil v gostilno „Puntigam“ v Mlinski ulici ter odnesel nakarici 12.050 Din gotovine in nekaj obleke. — Policia je včeraj aretirala znane vlomilca Erla, ki je bil radi tatvine že mnogokrat kaznovan. Tudi tokrat ima na vesti več tatvin in vlomov ter je osumljen, da je izvršil tudi vlom v gostilno „Puntigam“. Zadržje dni je bil zaposlen pri stavbaniku Nassimbeniju, kjer je raznim delavcem pokradel obleke v vrednosti 3000 Din. Zaseduje ga pa tudi orožništvo v Crni pri Prevaljah, kjer je izvršil več goljufij in vlomov. Ertl taji vsako krivdo. Izročen je bil sodišču.

— **Čarinska afera pred Stolum sedmice.** Znana čarinska afera, ki je dvignila lansko leto v Mariboru mnogo prahu, je pišla sedaj pred Stolum sedmice. Okrožno sodišče v Mariboru je obsodilo več udeležencev na visoko denarne in zaporne kazni. Na priziv zagovornikov so je te dni pričela pred Stolum sedmice vzključna razprava, ki bo trajala brzkone več dni.

aretirale, ker je imel na vesti še druge zločine. Preiskava se vodi proti njemu glede umora v Debrdru in tako ni izključeno, da pride do četrte porotne obravnave. Policijski se je namreč posrečilo ugotoviti, da je Ludvik Somogy nekemu tovarišu v Ameriki umor priznal, na kar ga je tovariš ovadil sodišču. Somogyja in njegovega brata so ameriške oblasti na podlagi te ovadbe aretirale. Ludviku se je posrečilo pobegniti iz zapore, Gustav se je pa v samotni celici obesil. Poleg tega je slovaška policija ugotovila, da je Gustav Somogy informiral o bratovem zločinu svojo ženo, ki jo je za vsak ves čas teroriziral tako, da si ni upala nastopiti proti njemu kot priča.

Tudi v vasi Debrdru so se oglašili ljudje, ki so jim znane nekatere podrobnosti zagonetnega umora. Toda tu je nastal začarani krog, ki utegne preprečiti končno pojasnitev strašnega zločina. Med vaščani se je namreč raznesla vest, da preti smrt vsakemu, kdor kaj ve ali izve o zagonetnem umoru. In ljudje trdno verujejo v to vražo. Njihovo lahkovernost podpirajo nekateri slučajni dogodki, ki so na videz v zvezi z umorom posestnika Szakacsa. Tako je umrla mati umorjenega kmeta, v Ameriki se je obesil Gustav Somogy, umrl je piskrovez Kovacs, dalje učitelj Antonin Barna, učitelj Letra in župnik bližnje fars, kateremu je pripovedoval o umoru učitelja Barna. Tako so ljudje prepričani, da o zagonetnem umoru nihče ne sme govoriti, sicer ga čaka neizogibna smrt.

Žrtev čarlstona

Najnovejši moderni in ekstotični plesi, posebno čarlston in blek-bott so precej naporni in zelo utrudijo plesalca. Pretirano izvajanje čarlston je že marsikateremu vnetega plesalca in plesalko poglajalo v prezgodnji grob. Že lansko leto so listi poročali o številnih žrtvah, ki jih je zahteval čarlston, zdaj pa poročajo zopet o dveh novih slučajih. Na Novoga leta dan je 35-letna miss Lilian Goose iz Londona izredno mnogo plesala. Ko se je pozno zjutraj vrnila domov, jo hipoma občutila hude bolečine v prsih in ko so pozvali zdravnika, je v njegovih rokah umrla, ne da bi ji mogel nuditi pomoči. Poledja je notranji izkrvavitvi, ki jo je povzročil prehud napor pri plesu.

Sličan slučaj je primeril te dni tudi v Alborgu na Danskem. Že 66 let stara vdova Nielsen je strastno ljubila čarlston in je cele večere zrtvovala ekstotičnemu plesu. Po neki veselici preteklo soboto se je vrnila domov in izjavila, da še ni doživela tako lepega in srečnega večera. Nenadoma pa se je zgrudila na tla. Zadelo jo je srčna kap, tudi radi prevelikega razburjenja pri čarlstonu.

× **Plaz v gorah.** V bližini Bolcana na Južnem Tirolskem se je te dni utrgal velik plaz, ki je zasul tri turiste. O usodi ponesrečenih ni znano ničesar.

× **Smrt Stürghove žene.** V dunajskem azilu za starce v Währingu je te dni umrla žena proslule avstrijskega ministrskega predsednika grofa Stürgha. Po umoru svojega moža je bledela, tako da so jo morali oddati v hiralnico, kjer je sedaj sklenila svoje žalostno življenje.

M. Zarnik:

Narodni mučenik Pepe Škrjanc**Pohleven epos v 18 različno dolgih spevih.**

Uvod.

«V starosti 55 let je prošli teden v deželni bolnišnici preminul, skoro pozabljen, gospod Josip Škrjanc, znani narodni mučenik. Podlegel je zavrtni bolezni, katero si je nakopal po avstrijskih ječah. Naj sladko počiva v grudi domači; večnaja mu pamjat!»

Zalostna novica, sestavljena po pravih predpotopnega časnikaškega štamplina (equus stampae fossilis), je stala črno na belem v novem političnem tedniku, katerega je poglaval na dan solnce svobode po svetovni vojski. Tednik je še vedno izhajal, dasi je bilo že 10 mesecev, odkar je stara monarhija razpadla. Vzdrževal ga je član poslovnopolitičnega omizja, hoteč se na ta način menda iznebiti krivičnega denarja, zasluženega v pravkar preteklih letih. Specijalizirana lista je bila žigosanje narodne mlačnosti in pozabljivosti. Le slučaj je bil, da je brnil tudi priredne koristi skupine, kateri je načeloval nesebični vzdrževatelj lista. Uredništvo, sodružnike in korektorja je združeval v sebi gospod Muha, ki je v četrti šoli trikrat padel, potem pa šel med prostovoljne strelce. Če je bil za držan, ga je v časnikarstvu zastopal tiskarski metar.

Tako je bilo tudi tedaj, ko je začel mučenik Škrjanc na Studencu pod Ljubljano blagoslovljati obstoječo solzno dolino. Muhi se je večkrat zmešalo, odkar je pri prostovoljnih strelcih dobil živčni šok. To se je bilo zgodilo na Krasu in ponoči. Strelec Muha je drhte planil iz sna, kajti razlegalo se je tik za njim silno rjovenje, iz katerega je čisto jasno razločil klicanje «Avanti Savoia!». V resnici je bilo pa samo riganje lačnega oslička, ki je v sodcih prinesel pitno vodo za moštvo.

Radi tega šoka je moral Muha od časa do časa na oddelku VII. deželne bolnišnice, kjer popravljajo kratke stike na živcih. Če se jih pa ne da, pošilja pokvarjenca še par kilometrov naprej, tja doli, kjer imajo vsa tolažila, od prijaznega, dobro obzidanega parka do mokrih ruh in gumijastih celic. Tam si je Muha ogledal slučajnega sosedo Škrjanc in od strežnika izvedel, da je bil med vojsko nekaj zaprt radi nepredvidnih besedi. Škrjanc sam je o tem vedno govoril, ko je bil še nekoliko pri zavesti. Bil se nezaslišane storije. Muha pa je iz previdnosti zabeležil le splošno dejstvo in se z ono notico legitimiral, da je za urednika zopet popolnoma sposoben.

Notice bi radi male naklade lista javnost gotovo ne bila opazila, če bi ne bilo rodoljubnih starčkov. Tak častivreden starejši rodoljub se je ob četrtinki cvička dolgočasil v krčmi, za njim pa je visel oni politični tednik. Posegel je po njem, prebral tudi vest o Škrjančevi smrti, obrskal pepel z vržinke in se zamislil. Potem si je poveznil na redke lase vojno grozoto, ki je do leta 1914 lahko veljala še za star klobuk, ter jo mahnil naravnost na ljubljanski rotovž. Vsak rodoljub, če ima kaj važnega in domorodnega, jo pri nas mahne na rotovž.

Dognal je najprvo, da ljubljanski magistrat o Škrjancu in njegovem mučenstvu ničesar ne ve. Sramota je za

občino, da se skoro nič ne briga za našo zaslužno moč. Drugače bi n. pr. tudi ne bilo razumeti, čemu imamo v Ljubljani še vedno ulico, ki je imenovana po nekem Beethovnu. To je bil gotovo kak star nemškiar in predsednik Kranjske šparkske.

Nemudoma bi bilo, je tirjal možkar, osnovati odbor za Škrjančev spomenik, čim bodo zbrani podatki o njegovem mučenstvu. O važni zahtevi je bil sestavljen zapisnik, kolacijoniran, ekshibiran, indiciran in dodeljen nekemu mestnemu uradniku v reševanje. Akt se je tekot par let sam rešil. Nihče ni prav vedel, kje in kako bi ga našel, predlagatelj pa se je medtem preselil tja, kjer ga je slavni Škrjanc že težko pričakoval, da se mu osebno zahvali. Zapisnik je obležal nesposlovan na policijski okna, kamor je poletno solnce pripekalo s tako vneto, da se danes ne da ničesar več razbrati, kar je stalo na razpadajočem papirju.

Povedati pa hočem, kaj je rodoljub predlagal v pridobitev denarja za spomenik. Prvič velepriljubljene cvetlične dneve, vsako nedeljo, po vsej Sloveniji. Saj ljubljanska nedelja brez nogometa in cvetličnega dneva ni popolna. Pijanost namreč cvete tudi od ponedeljka do sobote in ni za nas praznična posebnost.

Dalje efektno loterijo, pri kateri lahko zadeneš živega konja z vozom vred. To je jako razveseljiv dobiček, če si n. pr. mal uradnik s 7 otroki in služi v Lendavi, tvoj konj te pa v Ljubljani čaka in hoče celo zobati. Zato so take loterije skoro še bolj priljubljene kakor cvetlični dnevi.

Potem so bile še našete telovadne in glasbene akademije, javna predavanja in pa prispevki «naših» denarnih zavodov, t. j. tistih, s katerimi ni imel plemeniti rodoljub vse življenje nobenih poslovnih stikov. Vso tehnično stran prevzame ljubljanski magistrat pod vodstvom županovim, kateri bodi tudi predsednik Škrjančevega odbora.

Take akcije, kakor si jo je zamislil, imenujemo «delovanje». Z njimi si «iztečeš» zaslug za narodno stvar in postaneš sam imeniten s pridevkom, da si «požrtvovalen». Tako bereš o sebi v listih, kedar postaneš 50, 60 ali 70 let star; žalostno zate pa je, da tega ne moreš več sam brati, kedar umrješ. Takrat je tvoja slava najdebelejša.

Če bi se bil rodoljub tedaj obrnil do mene, bi mu bil vedel o pokojnem Pepetu Škrjancu povedati to in ono. Toda namenoma sem se potuhnil, če ne bi me bila zadela neizbežna čast, sesti v Škrjančev odbor in «delovati». Jaz sem pa skromen in se povrhu tudi vseh odborov in sej zelo bojim. Zlasti še, če so ženske vmes, ki znajo druga mimo druge govoriti po več ur, dokler neki možki, ki mu pravimo tajniki, ne izgubi potrpljenja in ne konstatira po napisanih 5-6 vrsticah, da se je tole in tole sklenilo in ne obljubi, da bo vse tudi sam izvršil. Potem se pol ure od seje odhajajo, mence se o novih klubkih in občudjujo lastnoročno vezanje na blazah prijatelje. («Ali si videla tisto štikarijo? Kakor maskara izgleda ž njol!»).

Smatram za svojo narodno dolžnost, da zberem na tem mestu vse, kar vem o pokojnem Škrjancu. Vnaprej pa odklanjam čast, da bi me radi tega kdo vstrel med domače zgodovinarje in me v kaki reviji napadel. Ne! Hočem le oteti pozabljenju gradivo, iz katerega

lahko pozneje črpajo oni, ki streme za rehabilitacijo na naši univerzi. Tem tudi prepuščam, da Škrjanca morebiti kakorkoli razkrinkajo. Kajti če naj bo gotova doba našega doraščanja znano, stveno pravilno obdelana, je treba, da se mož tiste dobe nikakor ne pohvali preveč. Nego je glavno, da se jih razkrinka in podčrta vse, kar ne more biti posmrtnega spoštovanja. Drugače je zgodovinar premalo originalen in njegov spis natečen kakor mlečni riž brez cimeta. (Dalje prih.)

Gospodarstvo**Dohodnina v Sloveniji l. 1926**

Delegacija ministrstva financ objavlja uradno, da izide dne 13. t. m. v Uradnem listu št. 4 ex 1927 statistika v Sloveniji predpisane dohodnine za leto 1926.

Iz te statistike je razvidno, da je bilo v letu 1926 v Sloveniji 31.200 dohodninskih zavezanec, ki so imeli skupaj 431.742.000 dinarjev čistih dohodkov.

Od teh dohodkov dobi država na davku 20.480.285 Din na 10% povisku 291.327 » na 15% povisku 420.386 »

na edinstvenem drž. pribitku 17.907.072 » na 30% izrednem pribitku . 11.729.721 »

skupaj torej 50.828.791 Din

t. j. okroglo 50.830.000 Din ali v odstotkih izraženo 11,7 % od ocenjenih dohodkov.

Predpis dohodnine povisikov iz državnih pribitkov znaša: za mesto Ljubljana 13.074.000 Din ali 25,7 %; za avtonomna mesta: Celje, Maribor, Ptuj 8.150.000 Din ali 16 %; za Prekmurje 1.674.000 Din ali 3,3 %; za vso ostalo Slovenijo 27.932.000 Din ali 55 %. Skupaj torej 50.830.000 Din, t. j. 100 % od celotne kupnega predpisa.

—g Stanje ozimine. Poljedelsko ministrstvo je zbralo podatke o stanju ozimine v decembru. Ker je bilo vreme v mnogih krajih toplo, a sneg malo ali nič, je ozimina preveč zrastle, tako da se je bati, da pozebe. V decembru je preživela ozimina zelo težko fazo, ki utegne slabo vplivati na žetev.

—g Seja beogradske trgovske zbornice. V torek se je vršila seja beogradske trgovske zbornice, na kateri je bil določen dnevn red plenarne seje, ki se bo vršila dne 31. januarja in 1. februarja. Na plenarni seji se bo razpravljalo v prvi vrsti o davku na poslovni promet. Spomladi se bo vršila v Splitu redna glavna skupščina naših gospod-

darskih zbornic. V svrhu določitve dnevnega reda se bo vršila koncem januarja v Beogradu konferenca vseh zainteresiranih zbornic. Na seji je bilo prečitano tudi pismo novega prometnega ministra, ki proš beogradske trgovske zbornice, naj mu prikaže na pomoč v borbi proti vsem nepravičnostim im v našem prometu.

—g Trgovinska pogajanja s Turčijo. Na poziv trgovinskega ministra morajo vsi naši izvozniki iz Turčije odnosno uvozniki v Turčijo najkasneje do 20. januarja sporočiti zagrebški trgovski zbornici, katere vrste blago so uvažali odnosno izvažali iz Turčije. Obenem naj navedejo, kakšne ovire so imeli pri trgovskih stikih s Turčijo. Ti podatki so potrebni za trgovinska pogajanja s Turčijo, ki se bodo kmalu začela.

—g Amandmani generalne direkcije vod. Ker niti v novem proračunu ministrstva javnih del, niti v prejšnjih proračunih ni za generalno direkcijo zadostnih kreditov, je generalna direkcija zahtevala amandmane, da bi mogla dovršiti v svojem področju vsaj najnujnejša dela, zlasti popravilo škode, povzročene po letošnjih poplavih.

— «ITO» zobna pasta najboljša. 163/T

Carujte za dijaške kuhinje

Vsled neizmerne boli potrti javljamo v svojem imenu in imenu vseh ostalih sorodnikov vsem znanem in prijateljem pretužno vest, da je naš nadvse ljubljani. predobri sin, mož, oče, tast

dr. Otokar Rybař

pooblašeni minister in poslanik

včera, 12. januarja 1927 ob 19. uri zvečer po kratki, mučni bolezni v 62. letu svoje starosti za vedno zatislil svoje blage oči.

Čas pogreba bo razviden iz objav v listih.

Beograd, Ljubljana, Pariz, Praga, 13. januarja 1927.

Emilija Rybař roj. Mahorčič, mati
Zinka Rybař roj. Kastelic, soproga
Stanka, Nevenka, hčerki
Dr. Vladimir. Miloš, Dušan, Miran sinovi
Rea Rybař roj. Elsbacher, sinaha

Starešinstvo Jugoslovenskega sokolskega saveza obvešča vse brate in sestre, da je naš zaslužni in vzorni

brat dr. Otokar Rybař

podstarosta bivše Slovenske sokolske zveze, starosta bivšega Sokolskega društva v Trstu in Jugoslovenskega Sokola v Parizu,

umrl v Beogradu, do zadnjega diha zvesto služeč blaginji naroda in domovine.

Slava njegovemu spominu! — Zadnji mu bratski pozdrav: Zdravo!

V Ljubljani, dne 13. januarja 1927.

2 ali 3 gospode

sprejem na hrano in v zračno stanovanje. — Naslov pove uprava «Sl. Narod». 81

Zaloga pohištva!

Vsakovrstne moderne spalnice in drugo pohištvo nudim po najugodnejših cenah. — Andlov Matija, Ljubljana. Vidovdanska cesta 2 93

Galoše

popravlja po potrebi ta koj — Lovro Brečelnik, Ljubljana, Vidovdanska cesta 2. 84

Enodružinsko hišico

z lokalom in prostim stanovanjem na prometnem kraju v mestu ali na periferiji mesta — kupim takoj. — Ponudbe z navedbo cene pod «Prometni kraj/87» na upravo «Sl. Narod». 85

Mlad gospod

s stalno službo išče Din 3000 posojila proti prijemnim obrestim ter mesečnim vračilom po 500 Din. — Ponudbe pod «Nujno posojilo/91» na upravo «Sl. Narod». 86

Oporemljeno sobo

s posebnim vhom od dam solidnemu gospodu. — Ponudbe pod «Din 400 90» na upravo «Sl. Narod». 87

Gospodična,

ki je dovršila z dobrim uspehom trgovski tečaj, išče stalno službo pri večjem podjetju. Zmožna slovenskega in nemškega jezika, stenografije, strojepisja ter vseh pisarniških del. — Ponudbe pod «Dobro uspeh 89» na upravo «Sl. Narod». 88

Ondulacija

vodna ondulacija, striže nje, barvanje las, manikura — naj: «neje se izvršuje v damskem salonu — «KELSI», Ljubljana. Kopitarjeva ul. 1.

Prazna sobo

(večjo) s posebnim vhom in električno razsvetljavo — išče miren zakonski par. — Ponudbe pod «Prazna soba/45» na upravo «Sl. Narod». 89

Pekarna

U ZAGREBU u središtu grada sa 2 peći, veoma dobro uvedena sa dohrom mušterijama, sa lijepim lokalom, inventarom, telefonom itd. te sa lijepim pogodnim stanom od 2 sobe i svih nuzprostorija prodaje se veoma povoljno, a daje se eventualno i pod zakup uz kauciju. — Uprite pismeno i usmeno slati na adresu: Pekarna Ormuš, Zagreb, Petrinjska ul. 61. 67

VAZNO! VAZNO!

Dame, pozor!

Pouk krojenja in lastnega izdelovanja oblek za šivilje in dame, katere nima časa čez dan, bo v popoldanskim in večernim urah in se prične dne 17. januarja 1927. — Stari trg št. 19. «KROJNO UČILIŠČE», Ljubljana. 66

OCARINJENJE

vseh uvoznih, izvoznih in tranzitnih pošilk oskrbi nitroskrbno in po najnižji tarifi **Rajko Turk**, carinski posrednik, LJUBLJANA, Masarykova cesta 9, nasproti carinarnice. Revizija pravilnega zaračunavanja carine po meni deklariranega blaga in vse informacije brezplačno.

Poverjem prodajalec srečk

državne razredne loterije

Drag. R. Kolaković

BEOGRAD 421-1

prodaja na veliko in malo. Najbolje urejena poslovnica te vrste. Daje najugodnejše pogoje za prodajo srečk. Službeni načrt z navodilom pošijem vsakemu brezplačno.

Olivane, otomane, žimnice, žične uložke, garniture
največji izbor in v največjem nakupu dobite pri vsdki
Rudolf Sever
Ljubljana, Marjin trg 2
nasproti franciskanske cerkve
187 I

Kupujem PLETILNE SIROJE
-- za nogavice --

Ponudbe na:
Gorički, ZAGREB,
Gajeva 49 88

Oskrbnik
išče službo na večjem posestvu ali graščini. — Ponudbe pod «Oskrbnik 47» na upravo «Slovenskega Naroda». 89